

Nova, dacna ali mitna tarifa za vse dežele avstrijskiga cesarstva.

Ena nar imenitniših reci za kupčijo, obertnijstvo in rokodelstvo se bo ob kratkim (še ta mesec) sklenila na Dunaj i — namreč nova tarifa d a ca (cola) za mnogo-verstno blago, ki se iz ptujih dežel v nase pripeljuje, ali iz naših v ptuje dežele izpeljuje.

Imenitna je ta reč tudi za kmetijstvo, ker ta dac tudi kmetijske pridelke zadeva — imenitna je ne le za kupčevavce (prodajavce), temuč tudi za kupce vse, kar nas je, ki mnogoverstniga iz ptujih dežel pripeljaniga blaga za obleko, živež i. t. d. potrebujemo, in ga dražji ali nižji plačujemo, kakor je dac višji ali nižji,

Čeravno tedaj nova dacna tarifa kupčijo, obertnijstvo, rokodelstvo in kmetijstvo nar bolj dotika, vunder posredama tudi vsaki stan zadeva. Preden pa od tega, de je ministerstvo kupčijstva sedanjim potrebam vgodniši dacno tarifo osnovalo in v posvet in sklep svoje osnove ravno kar iz vsih dežela v ti reči izvedene može poklicalo, kaj več povemo, bomo nekoliko od kupčije sploh in od daca na državnih mejah govorili.

Svet je tako vstvarjen, de nobena dežela ne prideluje ravno vsiga, česar potrebuje, in že zavoljo tega se ne more nobena dežela od zaveze z drugimi ločiti in samasvoja biti. Pa pridelovanje še ni vse. Veliko sirovih pridelkov se mora se poprej v fabrikah in po rokodelstvu izdelati, preden gre kot kupčijsko blago na prodaj. Kakor pa vsaka dežela vsiga ne prideluje, tako tudi ne izdeluje vsaka dežela vsiga; ta dežela ima — postavimo — imenitne fabrike za platno, druga za sukno; tam se izdeluje usnje, tukaj lesna roba i. t. d.

Tako stori pridelovanje in izdelovanje, de se ena dežela od druge, ena država od druge, in še en del sveta od družiga tako ločiti ne more, de bi bil sam svoj. Brez kupčije tedaj ne more noben narod obstati. Čeravno bi se hotel kak narod šiloma ločiti od družih, bi ga kmalo potreba in dobiček primorala, v zavezo z drugimi narodi stopiti.

Po kupčii gre pa denar v deželo, pa gre tudi iz dežele. Kolikor več ima dežela prodati, kakor kupiti, toliko več denarja k sebi privabi. Od tod izvira prizadevanje že vsaciga gospodarja, de bi mogel več prodati kakor kupiti; na to se opira prizadevanje vsaciga vladarstva, de bi država več pridelovala in izdelovala ter na prodaj pošiljala, kakor pa iz ptujih dežel kupovala, ker le iz tega izvira premoženje in bogastvo posamesnih državljanov in po teh cele države; — zato si vlada prizadevuje: kmetijstvo, fabrike, obertnijo, rokodelstvo povzdigniti.

O tem prizadevanji za blagostanje svoje države pa ne sme vlada posebno dveh reci v nemar pustiti, prvič, de domačih pridelkov in izdelkov ne zatarejo pridelki in izdelki ptujih dežela, — drugič pa, de

vla<*a n i m a l e edinima dobička svojih domačih kmetovavcov, fabrikantov in rokodelcov pred očmi, temuč de tudi skerbi za ljudstvo, ki njih pridelke in izdelke kupuje, de jih predrago ne plačuje in de ni prisiljeno preslabima blaga kupovati. Ako »bi vlada le za dober stan fabrikantov in rokodelcov skerbela, bi zanemarila s to enostransko skerbjo potrebe ljudstva, ktero mora od fabrik blago kupovati. Fabrikanti in rokodelci, ako bi se moglo vse blago le od nekterih kupovati, de bi iz ptujih dežela clo nic ne smelo v deželo priti, bi se šembrano moško s svojo robo držali in ceno napenjali, kakor bi se jim ljubilo.

De se vse to ne zgodi, je treba, de vlada kupčijsko zavezo s ptujimi deželami tako osnuje, kakor je za njeno državo nar bolj prav.

Iz te potrebe je postal dac (ali cof) na mejah mnogih držav. Avstrijsko cesarstvo je bilo pred vstavo tako ločeno, de (kakor na Ogerskim) so bile če clo domače dežele z medmejnim dacamločene, kar je vsacimu znano. Ali naše govorjenje sedaj ni od tega domačiga daca, ki je overžen, ampak od daca na mejah ptujih ali vunanjih dežela.

Ce se po svetu oberremo in pogledamo, kako se ena država od druge v tem loči, vidimo trojne različne naprave.

Nektere države branijo, de se ne sme nikakoršno blago v državo iz ptujih dežela vpeljati, ki se da doma (to je, v domači državi) izdelovati. To se imenuje kupcijno zabranilo. Naša država, Francoska in Ruska so se dosihmal zlo po tem vodilu ravnale.

⁴ Temu vodilu ravno nasprot stoji kupčijna svobodnost (Frevhandel), za ktero se Angleži (Engendarji) potegujejo, in po kateri naj gre vse blago po vsih državah celiga sveta brez daca — svobodno noter in viin.

Vsredi med tema vodilama stoji kupčijno zavarstvo (Schutzzoll). Ta naprava pripusti vvožnjo in izvožnjo vsiga blaga iz ene države v druge in nič ne zabrani, tode primerno dacija postavi na ptuje blago, de varje s tem nekoliko domače fabrike in rokodelstva in kmetovavce.

Angleži, pri kterih so kupčija in fabrike na tako višoki stopnji, de pol več blaga iz svoje države v ptuje dežele prodajo, kakor ga iz ptujih dežel kupijo, bi se veči dobiček dosegli, ko bi na celim svetu clo nikakoršniga daca ne bilo, zato imajo za se prav, če se za svobodnost kupčije na vso moč potegujejo,

Ali fabrikanti in rokodelci našiga cesarstva, ki ni tako bogato na pridelkih in izdelkih, bi sedaj pri taki neomejeni svobodi več škode kot dobička terpeli, in nekteri bi mogli clo jenjati. Pa tudi tisto zabranjenje, kakoršno je dosihmal v našim cesarstvu veljalo, se je slabo skazalo in se bo po novim dacu overglo. Vpeljanje vsiga ptujiga blaga se bo prihod-

njič dovolilo, tode v varstvo domačih fabrik in rokodelcov se bo primerili dac na ptuje blago postavil.

Dobiček za ljudstvo, ki blago kupuje, bo ponovi napravi velik. Marsikaj bo prihodnjič boljši kup. Pa tudi kontrabantija bo šla zlo rakam žvižgat, in tiste sitnosti s preiskovanjem blaga po štacunah, in marsiktere napake, ki so se v teh zadevah godile, bojo jenjale.

(Dalje sledi.)

Nova dacna ali mitna tarifa
za vse dežele avstrijskiga cesarstva.

(Dalje in konec.)

Novi dac, ki se za iz vožnjo domačija avstrijskiga blaga v ptuje dežele, in ptujiga blaga v domače dežele, ravno zdej na Dunaji posvetuje*), se tedaj na to opira, de se ima zastarano in občinstvu škodljivo zabranilo ptajiga blaga spremeniti v svobodno vpeljanje in izpeljanje, tode proti tem, de se tak dac (ali taka mita) na blago postavi, de od ene strani ptuje blago domačim izdelkam in pridelkam preveč ne škodje, od druge strani pa, de ljudstva, ki tega in uniga blaga potrebujejo, tudi dobro ptuje boljši kup dobivajo.

Na vse sirovo ali le na pol izdelano ptuje blago, kakor na vse reči, ki jih fabrikanti, obertniki in rokodelci potrebujejo, je tako nizik dac postavljen, de skoraj ime daca ali mite ne zasluži. S tem bo scer državna kaša veliko dohodkov zgubila, fabrikanti in rokodelci pa bojo to blago boljši kup dobivali in potem se bo cena iz taciga blaga napravljenih izdelkov **pri** nas ponižala. V spričanje tega damo le en izgled. Dac za vpeljanje sirove pavole ali bombaža je bil po stari tarifi za vsaki cent 3 gold. — prihodnjič pa ima le 5 kraje. biti. To je velik razloček. Deržavna kaša bo zgubila pri tem vsako leto okoli 608,000 gold. — ali našim fabrikantom, ki blago iz pavole izdeljujejo, bo s tem ponižanjem veliko pomagano, in ljudstvo bo pavolnato blago po tem veliko boljši kup kupovalo. Tako je tudi s žveplam i. t. d. Za kavo (kafe) je dac od centa na 11 gold. postavljen; za sladkor ostane po postavi od 12. listopada 1849. Les bo prihodnjič v dvojni dac ločen, namreč drugač za les, ki je za kurjavo, drugač, ki je za zidanje. Za les, ki je za kurjavo, je dac za uvožnjo od 100 kubičnih čevljev na 25 kraje, za izvožnjo pa 10 kraje. — za les, ki je za zidanje, za dile in skodlje je uvožnina 45 kraje, izvožnina na 10 kraje postav-

*) 20. t. m. so mogli poslanci vsih kronovin že na Dunaji biti.
Vred*

Ijena. Dac za iz v ozn j o takiga lesa, ki je za barke in ladje, je povikšan, ali reči moramo, de jo to povikšanje premajhno, zakaj če se ne bo tarifa taciga lesa zlo poviksala, nam bojo kmalo iz Krajskiga vse hraste i. t. d. v Terst izpeljali in v malo letih bo- mo sami pomanjkanja terpeli.*) — Scer je vvožnina (ali dac za vpeljanje iz ptujiga v naše dežele) po- stavljena

za cent žita 15 kraje.	izvožnina	5	kraje.
„ „ soeivja 15 kraje.	„	5	„
„ „ rajža 45 kraja.	„	5	„
^ „ moke 45 kraje.	„ ^	5	„
;? ;? ogeršično in laneno seme			
5 kraje.	„	5	„
za eniga vola ali bika 4 gold.	„	5	„
za eno kravo in za teleta čez leto			
2 gold.	„	5	„
za eno ovco ali kozo 15 kraje.	„	5	„
za eniga prešiča 1 gold.	„	5	^
za eniga konja 3 gold.	„	5	„
za cent sterdi 1 gold. in pol	„	5	„
„ „ masla 2 gold in pol	„	5	„
„ „ voska 5 gold	„	10	„
„ „ žganja 7 gold. in pol	„	10	„
„ „ žlahniga usnja 1S gold in pol	„	26	„
usnja- i grobiga 25 gold.	„	25	;
„ « tiga > srednjima 50 gold.	„	25	„
blaga J narlepšiga 100 gold.	„	25	„

Prostor nam ne pripusti, cele tarife naznanovati; in ker zdej se tudi v vsih rečeh ni dogotovljena, jo bojo bravci takrat zvedili, kadar bo gotova.

*) Podružnica v Planini se je za to rec že pred 2 letama potegnila, in kmetijska družba je Krajskimu poslancu gor- ko na serce položila, de naj nikar v nemar ne pusti te imenitne zadeve na Dunaji natanjko odkriti. Vred,